herpy

AGAMER

Black-soil Bearded Dragon

Pogona henrylawsoni

Pogona henrylawsoni er den mindste skægagam: en lav, kompakt agam på højst ca. 30 cm fra de træløse sorte lerjordssletter i det centrale Queensland, med et svagt skæg og et kort, stumpt hoved. Den er dagaktiv, rolig og nøjes med langt mindre plads end *Pogona vitticeps*, men har samme behov for varme, kraftig UVB og en gravbar bund og lever 10-15 år.

Familie: Agamidae Tidligere navn: *Pogona brevis* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**25-30 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende og gravende**
Biotop	**Halvørken og savanne**
Sværhedsgrad	**Øvet**

PASNING

Min. terrarie	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Hotspot	**38-45 °C**
Temperatur, nat	**13-24 °C**
Luftfugtighed	**30-50 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og planter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**12-24 mdr.**
Kuldstørrelse	**5-19 æg**
Kuld pr. år	**2**
Inkubation	**58-64 dage** ved 29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter.

Om arten

Pogona henrylawsoni er en lille, kompakt skægagam med kort, stump snude, korte bagben og kort hale. Hoved og krop måler op til 15 cm, og halen er lidt kortere end det, så dyret bliver højst ca. 30 cm i alt. Den er dermed betydeligt mindre end *Pogona vitticeps*.

Skægget er svagt udviklet og mangler de forlængede pigge på struben, som de større skægagamer har. De største pigge sidder bagest på kæben, på skuldrene og i 1-4 rækker langs flankerne. Grundfarven er bleg oliven, brun, sandfarvet eller gullig med to rækker lyse pletter mellem nakken og baglårene. Nogle voksne dyr er næsten uden tegning. Når dyret truer, spærrer det munden vidt op.

Taksonomien har været rodet. Arten kom til Europa i begyndelsen af 1980'erne, men blev først beskrevet i 1985. I 1994 blev den beskrevet igen som *Pogona brevis*, fordi typeeksemplaret fejlagtigt blev regnet for tabt, og i hobbyen gik den længe under navnet "rankini", som aldrig er blevet gyldigt. *P. henrylawsoni* er i dag det gyldige navn. Artsnavnet hædrer den australske forfatter Henry Lawson (1867-1922).

Arten kan krydses med *P. vitticeps* og *Pogona nullarbor*, og krydsninger findes i handlen. Dyrene uden for Australien stammer fra få dyr, der kom ud i 1980'erne, og den lille genpulje giver problemer, bl.a. med misdannet rygsøjle. Vejledningen her gælder rene dyr.

Dyret er roligt og nysgerrigt og holdes ofte i stedet for *P. vitticeps*, hvor der ikke er plads til den store art.

Udbredelse og levested

Pogona henrylawsoni findes kun i det centrale Queensland i Australien. Udbredelsen går fra egnen omkring Croydon i nord til Augathella i syd. Typelokaliteten ligger 118 km vest for Richmond.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien.

LEVESTED

Pogona henrylawsoni lever på de træløse sorte lerjordssletter, som er gennemskåret af tørkesprækker og bevokset med græsser af slægten *Astrebla*. Her er hverken træer eller høje grene, så dyret soler sig på lavt terræn, sten og jordklumper. Ved fare løber det i skjul. Er det trængt op i en krog, truer det med åben mund og bider til sidst.

Dyret lever på jorden og søger ly i jordsprækker og huler. Piggene på kroppen hjælper det med at kile sig fast i sprækken, så et rovdyr ikke kan trække det ud. Livet i naturen er kun dårligt kendt. To andre krybdyr, der også er knyttet til sletterne, *Varanus spenceri* og *Pseudechis colletti*, er kendte rovdyr.

Om vinteren trækker dyret sig tilbage og er inaktivt i et par måneder. Det er dagaktivt og æder insekter og plantedele.

Pasning

TERRARIET

Et enkelt voksent dyr skal have et terrarie på mindst 90 × 45 × 45 cm, og mere plads bliver brugt. En lille gruppe, fx en han med en eller flere hunner, kræver mindst 120 × 60 × 60 cm. Terrariet skal have god ventilation og et låg eller net.

P. henrylawsoni lever på jorden og har mere brug for gulvplads end højde. Indret med en flad solplads af sten eller træ under lamperne, mindst to gemmesteder (et i den varme og et i den kølige ende) og stabile stabler af skifer eller flade sten, hylder og et par lave grene, så der er noget at klatre på.

Bunden bør kunne graves i: mindst 5 cm, gerne mere, af fint sand blandet med ren muldjord (fx 60 % sand og 40 % muldjord). Fast bund som fliser eller køkkenrulle er et alternativ til unge og syge dyr. Kalksand, vitaminsand, knuste nøddeskaller og bark eller træspåner er uegnede, fordi de kan give forstoppelse. Fjern afføring dagligt, og skift bunden helt hver 3.-4. måned.

Arten tåler artsfæller bedre end *P. vitticeps*. To hanner må aldrig gå sammen, men en han med hunner eller en gruppe hunner kan fungere i et stort nok terrarie. Ét dyr pr. terrarie er lige så godt for dyret. Voksne og unge dyr skal altid være adskilt.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal have en overfladetemperatur på 38-45 °C, målt med et infrarødt termometer på stenen. Den kølige ende skal være 24-29 °C. Brug en halogenspot over en flad sten eller et stykke træ; halogen efterligner solens varme bedst. Keramiske varmelegemer og røde eller blå pærer er dårligere valg.

Om natten slukkes al varme og lys, og temperaturen må falde helt ned til 13 °C uden ekstra varme. Er dagen for kølig, kan dyret gå i hvile eller blive sygt. Brug en termostat som sikring mod overophedning.

Mørk, træg og tilbagetrukken adfærd tyder på, at dyret er for koldt, og vedvarende åben mund på solpladsen på, at det er for varmt.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal i gennemsnit ligge på 30-50 %, målt midt i terrariet med et digitalt hygrometer. Korte udsving op eller ned er ufarlige. Stillestående luft og våd bund giver sygdom, så terrariet skal være godt ventileret.

Sprøjt kraftigt med vand om aftenen, så fugten stiger om natten, og let om morgenen, så der ligger dug, som dyret kan drikke. Stil desuden en lav skål med frisk vand. Et let fugtigt skjul i den kølige ende hjælper ved hudskifte.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

P. henrylawsoni er dagaktiv og skal have meget, klart hvidt lys og kraftig UVB. Brug et T5 HO-rør på 10-12 % UVB i et reflekterende armatur på samme side som varmelampen. Over net skal solpladsen ligge ca. 23-30 cm under røret, inde i terrariet ca. 35-40 cm under. Arten hører som *P. vitticeps* til Ferguson-zone 3, og en UV-måler er den sikreste måde at ramme rigtigt på. Glas og plast mellem rør og dyr blokerer UVB.

En ekstra dagslyslampe (ca. 6.500 K) gør terrariet lysere. Lyset er tændt 13 timer om dagen om sommeren og 11 timer om vinteren og slukkes helt om natten. Mangel på UVB og kalk giver metabolisk knoglesygdom, en af de hyppigste sygdomme hos arten.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

FODER

P. henrylawsoni er altædende og æder mest insekter og bladgrønt.

- Nyklækkede (under 3 måneder): insekter 2-3 gange dagligt og grønt dagligt.
- Unge (3-7 måneder): insekter to gange dagligt og grønt dagligt.
- Halvvoksne (7-12 måneder): insekter og grønt dagligt.
- Voksne (over 12 måneder): insekter 3-5 gange om ugen og grønt dagligt.

Gode foderdyr er dubiakakerlakker og andre kakerlakker, fårekyllinger, larver af soldaterflue, silkeorme og larver af tobakssværmer; melorm gives sparsomt. Insekterne må ikke være større end afstanden mellem dyrets øjne. Grønt er fx rucola, pak choi, grønkål, sennepsblade, mælkebøtte, brøndkarse, endivie, kaktusblade og romainesalat, skåret i små strimler. Frugt er en sjælden godbid.

Støv insekterne let med kalk; det gør ikke noget at springe en gang over. Giv insekterne godt foder i mindst et døgn, før de bruges.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl

ADFÆRD OG HÅNDTERING

P. henrylawsoni er rolig og tåler forsigtig håndtering, men bryder sig ikke om at blive holdt fast eller vendt om på ryggen og sprætter, hvis det sker. Lad et nyt dyr vænne sig til terrariet i et par uger, før du tager det op, og støt altid hele kroppen.

Ved fare søger dyret først skjul. Kan det ikke komme væk, truer det med åben mund og bider til sidst. Arten bruger samme kropssprog som andre skægagamer, fx nik med hovedet og armvinkning.

Hanner tåler ikke hinanden. En han kan gå med en eller flere hunner, men hunnerne bliver stressede af en han, der hele tiden vil parre sig, så hold øje med dem, og skil dyrene ad, hvis en hun taber sig eller gemmer sig hele tiden.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *P. henrylawsoni*; tallet i boksen (1-2 år) er lånt fra *Pogona vitticeps*. Hanner har bredere halerod og tydeligere lårporer end hunner. Brug kun udvoksede, sunde dyr til avl, og giv hunnen rigeligt med kalk.

PARRING

Parringstiden i naturen er ikke dokumenteret. Som hos andre skægagamer bruges en kølig hvileperiode om vinteren til at bringe dyrene i parringsstemning; den gives kun til sunde, velnærede dyr, og længde og temperatur er ikke kendt for arten.

En han kan holdes med hunner hele året, eller hunnen kan sættes ind til hannen i en kortere periode. Hunnen skal have ekstra foder og kalk i ynglesæsonen.

ÆGLÆGNING OG KULD

Kuldstørrelsen er ikke dokumenteret for *P. henrylawsoni*. Tallene i boksen er lånt fra den nærtbeslægtede, lidt større *Pogona minor*, som lægger 5-19 æg, i gennemsnit omkring 8, og mindst to kuld pr. sæson. *P. vitticeps* lægger langt flere. Giv hunnen en æglægningskasse med et tykt lag fugtigt, gravbart sand og muldjord, hvor hun kan grave en grube.

En hun, der ikke finder et egnet sted at lægge æggene, kan holde dem tilbage. Det er en nødsituation, der kræver dyrlæge.

INKUBATION

Rugetiden er ikke dokumenteret for *P. henrylawsoni*. Hos *Pogona minor* klækker æggene efter 58-64 dage ved 29 °C og efter 100-109 dage ved 25 °C, og tallene i boksen er lånt derfra. Læg æggene i fugtig vermiculit i en rugemaskine, og vend dem ikke. Hos *P. vitticeps* kan meget høje temperaturer ændre kønnet, så hold temperaturen stabil.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er selvstændige fra klækningen. Hold dem på fast bund, fx køkkenrulle, indtil de æder pålideligt, og giv dem samme lys og varme som voksne dyr, med UVB og kalk på insekterne. Giv små insekter flere gange dagligt og grønt hver dag.

Unger kan bide hinanden i tæer og haler, så de skal sorteres efter størrelse.

Sundhed og typiske fejl

De fleste sygdomme skyldes fejl i pasningen. De hyppigste er:

- Metabolisk knoglesygdom ved for lidt UVB og kalk. Det er en af de hyppigste sygdomme hos arten.
- Misdannet rygsøjle, som hænger sammen med den lille genpulje i fangenskab.
- Fedme ved for meget foder og for lidt bevægelse.
- Forstoppelse ved for lav temperatur og udtørring.
- Indvoldsparasitter og mider.
- Æg, der ikke bliver lagt.

En kølig hvileperiode skal kun gives til sunde dyr, og et nyt dyr bør have en afføringsprøve undersøgt for parasitter. Holder dyret op med at æde, taber det sig, har det åben mund uden at være varmt eller hævede lemmer, skal det til en dyrlæge med krybdyrerfaring.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.